

Теорія і методика професійної освіти

УДК: 378.147

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14955246>

Проблема формування виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокальної підготовки

Чень Сяодун

Аспірантка, Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
<https://orcid.org/0009-0006-5599-1528>

Прийнято: 07.02.2025 | Опубліковано: 17.02.2025

Анотація. Виконавське мистецтво в сучасних умовах знаходиться під впливом змін, що актуалізувало посилення наукового інтересу до проблеми вокального виконавства та наукового осмислення актуальних аспектів формування виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокальної підготовки. У статті проаналізовано поняття виконавська культура, розглянуто ключові чинники, перспективні вектори особистісного та фахового зростання студентів у процесі формування даного феномена.

У публікації ураховано актуальні ідеї поєднані тематикою, виявлено, що недостатньо висвітленими залишаються питання формування виконавської культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки, що посприяло акцентуації вокально-виконавського становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва, з подальшою перспективою проведення інноваційної вокально-виконавської діяльності у шкільному середовищі.

Актуалізовано необхідність індивідуального ментального вияву у творчості, важливість особистісно-професійного зростання на засадах

формування виконавської культури у процесі вокальної підготовки. Представлено визначення феномена – українська вокальна школа, представлено основні наукові принципи.

У статті проаналізовано авторські визначення ключових та суголосних понять дотичних до заявленої проблематики, представлено власне тлумачення ключового поняття дослідження «виконавська культура майбутнього вчителя музичного мистецтва вокаліста-виконавця». Встановлено специфічні аспекти та особливості формування виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокальної підготовки, намічено подальшу розробку актуальної проблеми.

Ключові слова: культура, вокальна культура, виконавська культура, майбутній учитель музичного мистецтва, принципи української вокальної школи, творча діяльність, еталон, імпровізаційність, інтерпретація, виконавська модель та інші.

The problem of forming the performance culture of students of the faculties of arts in the process of vocal training

Cheng Xiaodong

Dragomanov Ukrainian State University, <https://orcid.org/0009-0006-5599-1528>

Abstract. *Performing arts in modern conditions are under the influence of changes, which has actualized the strengthening of scientific interest in the problem of vocal performance and scientific understanding of current aspects of the formation of performing culture of students of faculties of arts in the process of vocal training. The article analyzes the concept of performing culture, considers key factors, promising vectors of personal and professional growth of students in the process of forming this phenomenon.*

The publication takes into account current ideas combined by the topic, it is revealed that the issues of forming the performing culture of future teachers of musical art in the process of vocal training remain insufficiently covered, which contributed to the accentuation of the vocal-performing formation of the future teacher of musical art, with the further prospect of conducting innovative vocal-performing activities in the school environment.

The need for individual mental expression in creativity, the importance of personal and professional growth on the principles of forming performing culture in the process of vocal training are actualized. The definition of the phenomenon - Ukrainian vocal school is presented, the main scientific principles are presented.

The article analyzes the author's definitions of key and consonant concepts related to the stated issues, presents the author's own interpretation of the key concept of the study "performing culture of a future teacher of musical art, vocalist-performer". Specific aspects and features of the formation of performing culture of students of faculties of arts in the process of vocal training are established, and further development of the current problem has been outlined.

***Keywords:** culture, vocal culture, performance culture, future music teacher, principles of the Ukrainian vocal school, creative activity, standard, improvisation, interpretation, performance model and others.*

Постановка проблеми. Стрімкі сучасні трансформаційні зміни в суспільстві впливають на освітню систему, сприяють до пошуку ефективних напрямів оновленої парадигми мистецької освіти. На шляху осучаснення підготовки педагогічних кадрів потрібно урахувати сучасні запити суспільства, розвивати у студентів гнучкість, фахову адаптивність, креативність, інноваційність професійних виявів для ефективного здійснення професійної діяльності, плідної особистісно-професійної самореалізації. Вирішення цього завдання можливе за умови використання нових підходів, технологій у процесі підготовки студентів факультетів мистецтв, формування у них значущих особистісно-професійних якостей у процесі вокальної підготовки. Саме вчителю

музичного мистецтва слід володіти практичними вміннями власного вокального показу кращих вокальних творів вибагливій сучасній шкільній молоді, що накладає особливу відповідальність, актуалізує володіння виконавською культурою професійного рівня вияву.

Аналіз актуальних досліджень. Специфіка вокальної підготовки майбутніх педагогів-музикантів розглядалась в різних аспектах: методика співу з позицій професійного виконавства (В. Антонюк, Л. Дмитрієв, М. Микиша, Ю. Мережко, Ю. Юцевич та ін.); різноаспектні питання вокально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти (С. Бедакова, Н. Гребенюк, Л. Гавриленко, Н. Кьон [23], Н. Овчаренко [16], Вей Лімін, Гуань Юе та ін.), оволодіння вокально-виконавською технікою (О. Матвєєва, А. Менабені та ін.); проблеми звукової культури, виконавського артистизму (Т. Ткаченко, В. Костюков та ін.); актуальні дотичні аспекти (Лі Данся, Янь Пен, Ян Пенфей [23], Лю Мянї [10], Н. Косінської, Л. Косяк та ін.).

Обрана проблема є актуальною у співвідношенні до багатоаспектної діяльності вчителя музичного мистецтва. Не зважаючи на широкий науковий інтерес до проблеми удосконалення виконавських виявів студентів мистецьких факультетів, недостатня увага відчувається у аспекті формування культури виконавства у процесі вокальної підготовки, звідси виникає необхідність наукового висвітлення концептуальних аспектів, які сприятимуть формуванню виконавської культури майбутніх учителів музичного мистецтва, уточнення координат вокального виконавства, та визначення ключового поняття дослідження.

Сучасні дослідники оперують традиційними методиками навчання у вокальних класах, в яких здійснюється вокально-фахова підготовка, проте не урахується спрямованість сучасних здобувачів до оволодіння культурою виконавства для якісного здійснення сольо-виконавської діяльності у шкільному середовищі. Сучасні випускники прагнуть володіти виконавською вправністю: художністю, артистичністю виконання творів вокальної культури,

та гречним (приємний/привабливим) виконавським стилем [22]. Як зазначено в дослідженні Гуань Юе, виконавська культура студента – це маркер його внутрішньої культури, та володіння технологіями підготовки вокальних творів до публічно-виконавської діяльності, проявлені в безпосередній публічній вокальній творчості [5]. Виконавську культуру майбутнього вчителя музичного мистецтва вітчизняна дослідниця А. Михалюк визначила як «інтегровану професійно-особистісну властивість, яка характеризує високий рівень оволодіння мистецькими знаннями, музично-виконавськими вміннями, педагогічними компетенціями» [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз значної кількості наукових джерел та обмежений формат публікації не дозволив представити проблему у ширшому викладі. Додаткової наукової уваги потребує визначення структури формування досліджуваного феномена, які будуть висвітлені у наступних публікаціях. Потенційний внесок даної роботи: у публікації представлено детальний аналіз складного поняття, розглянуто ряд суголосних до заявленої проблеми понять, виявлено ключові аспекти, представлено визначення поняття «виконавська культура майбутнього вчителя музичного мистецтва вокаліста-виконавця».

Мета статті. Здійснити аналіз сучасних наукових досліджень, суголосних до теми публікації, проаналізувати основні та суголосні поняття відповідно до заявленої проблематики. Виявити основні аспекти формування виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокальної підготовки, надати авторське визначення ключового поняття.

Виклад основного матеріалу. Виконавська культура ємке, вагоме поняття, включає два важливі складники: «культура», «виконавство». Так, поняття культура, з'явилося у вісімнадцятому столітті відповідно до ідей прогресивних мислителів того часу, це такі історичні постаті як А.Р.Ж. Тюрго, Ж.Ж. Руссо, І. Гердер, Ж.А. Кондонсе, які проповідували ідеї просвітництва та увійшли в історію культури, ознаменували початок епохи Просвітництва, намагаючись

звести найпрогресивніші якості людського буття в ємкому понятті, звернулись до терміну «культура», що розтлумачувало саме існування людини її буття, духовного світу, розуму і здібностей, адже термін «культура», походить від латинського слова – «culture», що в перекладі означає, поліпшувати, культивувати, обробляти та ін. Даний термін став уживаним для окреслення провідних прогресивних ідей того часу, а саме, людяності, людського начала й буття, людської природи на противагу стихійному, негативному, тваринному началу, яке присутнє в людині, проте повинно бути культивованим у кращі якості для продовження цивілізаційного поступу Людства на засадах гармонії та рівноваги [6, 20]. На думку сучасної дослідниці Лю Мянї, термін «культура», характеризує рівень освіченості людини, її соціальну позицію, корисність суспільної ролі, окрім того, дослідниця вказує на культурне розмаїття та вибір варіантів культурного прояву, зокрема у достовірному вокальному мовленні, що забезпечує професійність сольо-виконавської діяльності [10].

На факультетах мистецтв українських університетів здійснюється вокальна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва, під час навчально-репетиційної роботи студенти набувають вокально-технічної досконалості, яка дозволяє примножити власні творчі здобутки, зокрема, продемонструвати набутий професійно-виконавський рівень володіння художністю виконання вокальних творів та забезпечує майбутнього освітянина ціннісно-значущим репертуаром.

На думку Н. Овчаренко, вокальна підготовка студентів мистецьких факультетів охоплює сформованість естетичного відношення до вокальної культури в цілому, відповідальність ставлення до здійснення публічно-виконавської діяльності [16, с. 20].

Виконавська культура є показником досконалої виконавської підготовки, передбачає досягнення високого рівня техніки виконання у гармонічній єдності музично-естетичного, творчо-професійного, духовного розвитку особистості. Нам імпонує авторське визначення виконавської культури майбутніх педагогів-

музикантів засобами фортепіанного мистецтва (за А. Михалюк), як «інтегрованої професійно-особистісної властивості, яка характеризує високий рівень оволодіння мистецькими знаннями, музично-виконавськими вміннями, педагогічними компетенціями, що виражається в здатності до художньо обґрунтованої та педагогічно доцільної інтерпретації змісту музичного твору та забезпечує в умовах виконавсько-педагогічної діяльності особистісне професійно-творче зростання» [13].

На нашу думку, виконавство майбутніх учителів музичного мистецтва слід розглядати з позиції гуманістичної місії, яку вони несуть відповідно обраному фаху, за ознаками учителювання та формотворення естетичної свідомості підростаючого покоління. У високому сенсі музично-виконавська культура педагогічних кадрів виступає окрасою, актуальною компетентністю, інструментарієм естетизації вільного від навчання часу школярів. Головною умовою формування виконавської культури студентів виступає власна потреба та прагнення до проведення виконавсько-освітньої діяльності в середовищі своєї професійної самореалізації. К. Марченко визначає «виконавську культуру», як «здатність особистості музиканта свідомо засвоювати, формувати, зберігати, примножувати, актуалізувати, передавати професійну цінність для підвищення ефективності музично-виконавської діяльності» [11, с.77]. А завданням вищої школи як соціального інституту виступає сприяння професійній самореалізації фахівця, його професійно-спрямованої взаємодії з навколишнім природним і соціальним середовищем [14, с. 298].

Виконавська культура майбутнього вчителя музичного мистецтва виступає складовою педагогічної культури. Сформованість особистої та професійної культури вчителя музичного мистецтва безумовно виявляється у виконавській творчості, характеризує рівень виконавської культури. Звідси, виконавська культура, яка формується у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки визначає комплекс, складники якого вміщують особистісні та професійні якості: здатність цілісного володіння

вокально-технічними та виконавськими прийомами у процесі публічно-виконавської діяльності, зокрема, художньо-образне, стиле-відповідне, імпровізаційне, артистичне виконання на засадах ціннісно-змістового відбору виконавського репертуару з подальшими перспективами проведення вокальних концертів у шкільному середовищі. Г. Падалка, представляючи мистецьку діяльність вчителя музичного мистецтва, вказує на потужний засіб культурного, емоційного, гедоністичного виховання, художнього становлення підростаючого покоління, яке відбуваються у процесі пізнання високого мистецтва [18, с.34].

У процесі формування виконавської культури важливо опиратись на високий рівень оволодіння виконавськими прийомами для якісного здійснення публічної сольної-виконавської діяльності засобами демонстрації кращих зразків вокальної культури. Пан На надає наступне визначення феномена вокальна культура, як «інтегрованої якісної характеристики, міри осягнення вокальної світової спадщини, найвищого рівня володіння вокальним виконавством у поєднанні з етико-естетичними засадами вокального виконавства та професійною методичною компетентністю» [19].

Специфіка поєднання педагогічної та сольної-виконавської діяльності накладає на педагогічні кадри подвійної відповідальності, адже поєднує естетичну, гедоністичну, аксіологічну функції та вагому виховну: навчально-розвивальну, просвітительську. Звідси, на вчителя-виконавця накладається особлива відповідальність за якість сольної-виконавської діяльності, яка б забезпечила позитивний перебіг важливої інноваційної діяльності, сприймалась глядацькою аудиторією як високопрофесійна і відповідала цьому статусу у вияві вчителів-виконавців.

Сучасні вітчизняні дослідники вказують на еталонність виконавства у співвідношенні до жанру, стилю, манери виконавства. На сьогодні, слід відмітити дослідження М. Конової, де виділяється символічна ознака – «еталонність». Автор доводить необхідність паралельної присутності такого явища як «ідеальність», у сенсі ідеального виконання, яке наступні виконавці,

обирають як еталон, порівнюючи власну виконавську модель з ідеальною/еталонною, як критерієм оцінювання власних творчих можливостей у виконавстві [9].

Виконавство соліста-вокаліста передбачає володіння імпровізаційністю, адже сухе наслідування або, копіювання еталонних зразків виконавства не призводить до вироблення потреби виконавця у натхненній творчості, яка передбачає імпровізаційність у творчих само-виявах (власних нетипових творчих підходів у сольо-виконавській практиці). Сутність імпровізації полягає у адекватному переведенні яскравих образних елементів у площину їх звукової та пластичної сфер, завдяки чому відбувається матеріалізація виконавських констант вокаліста в художньо-образну сферу. На думку дослідників «виконавська діяльність студентів факультетів мистецтв сприяє їх всебічному музично-естетичному розвитку, збагаченню практичного досвіду та загальної художньої культури» [4, с. 71]. О. Олексюк пропонує розглядати виконавство, як розвинену здатність до «емоційно-емпатичного проникнення в образний світ твору, до осмислення логіки розгортання музичної думки, до духовно-почуттєвих (світоглядних) переживань, та власне з імпровізаційністю виконавства» [17, с. 169].

Професійно-значущі виконавські якості майбутніх учителів музичного мистецтва виконавців це здатність до переживання музичних образів, розуміння логіки музичної будови, здатність до побудови художньої моделі цілого, передбачення, специфіки сприймання її шкільною публікою. Тому варто дбати про розвиток творчої уяви, інтуїції, техніки натхнення, художньо-медитативного зосередження, які відбуваються під час навчання та публічного виконання вокального твору. В. Білобловський визначає два типи інтерпретації, художню та технологічну. Технологічна інтерпретація обґрунтовується науковою, музичною, технологічною позиціями пошуку вірного-адекватного продукту творчості, співтворчості, а художня демонструє багатоваріантність та схильність до змінності під час процесу творчості [3, с. 74]. Яка цілком органічна і виявляє

множинність нюансування, характерної особливості безпосереднього виконання музичних творів «наживо». Технологічна інтерпретація передбачає використання виконавських прийомів, на які вказує дослідник Ян Пенфей, це «глісандо, спів на «вдиху», схлипування, артикуляційно-сонорні тембральні прийоми, наближені до мовленнєвих інтонацій, різко-контрастне зіставлення крайніх регістрів, особливі способи вібрації, елементи техніки звукоутворення, запозичені з естрадно-виконавської практики, зокрема – напівшепіт, а також застосування цифрових технологій із додаванням до «живого» звучання голосу специфічних ефектів» [23, с.86] та художньо-педагогічний потенціал європейського вокального мистецтва у її формуванні в здобувачів освітнього рівня «бакалавр»).

Виконавство є особливим видом творчої діяльності пов'язаної з процесом інтерпретування. Здійснення інтерпретаційної діяльності народжує індивідуально-осмислений продукт інтелектуальної, фонаційно-змістової емоційно-насиченої творчості, відповідно до опрацювання кожного окремого вокального твору. До засад вокальної інтерпретаційно-виконавської культури слід віднести сталі традиції української вокальної школи у межах якої відбувається становлення фахівців, з нашою увагою до педагогічних кадрів, які продовжують наставницьку передачу виконавського досвіду. Українську вокальну школу слід розглядати як суспільно-культурний феномен який охоплює триєдність комплексної системи: навчання, виховання й розвитку співака-виконавця, що ґрунтується на національних традиціях виховання особистості, сталих освітньо-виховних принципах: максимального розкриття співочого таланту; методико-практичного оволодіння технічними прийомами голосоведення; піклування про збереження та примноження тембрального багатства голосу; дотримання національних ознак у вокальній творчості на основі достовірної естетично-відповідної інтерпретацій художнього змісту вокальних творів. Українському стилю виконавства притаманні глибокий

психологізм, внутрішня гідність, щиросердність, відвертість, безпосередність, тощо.

Наступним важливим аспектом сольного вокального виконавства визначаємо наявність індивідуального виконавського стилю. Дослідниця О. Катрич, розкрила проблему виконавського стилю опираючись на ресурс солістів-вокалістів, носіїв ліричного, комічного, героїчного, універсального виконавського стилю. Диференціювання стилів дослідниця пропонує за окремими рівнями – стиль епохи, стиль історичного періоду, національний стиль тощо. [8, с. 112-113]. Ю. Шерех в характеристиці національних стилів, вказує на певні схильності кожної культури до певного стилю який відбиває «духовне єство та історію народу» [21, с. 77].

Стиль певного історичного періоду та його вплив на манеру виконання вокальних творів, своєрідна «мода» використання у творчості фонаційно-стильових тенденцій у вокальному виконавстві на основі достовірного втілення художньої ідеї, сенсу вокального твору, індивідуального суб'єктивно-емоційного почуття та переживання, проведені через призму індивідуально-виконавських особливостей сприяє утворенню індивідуального виконавського стилю, до них слід додати прояви темпераменту, своєрідність виконавсько-художнього передбачення, переосмисленим відбір та органічне використання необхідних виразних засобів (тембральні фарби голосу, звуковедення, неповторна манера, художній образ, публічно-сценічна техніка, артистичність, тощо). Особливе значення має «особисте ставлення артиста до виконуваного твору, таке як, асоціація з особистими переживаннями та співзвучність з індивідуальним досвідом, суб'єктивними переживаннями» [11, с. 14].

Вважаємо, що слід враховувати специфіку вокального виконавства де складність інтерпретування полягає в декодуванні музичного та літературного контекстів вокального твору які повинні бути взаємоузгодженими. Особливого підходу у процесі формування виконавської культури потребує поетична складова вокального твору, текстовий поетичний (вокально-мовленнєвий)

контекст кожен співак асоціює з особистими враженнями, переживаннями, суб'єктивними сенсами-змістами, а виконання вокального твору іноземною мовою також вартує додаткової роботи над кожним словом, як у аспекті вимови так і в аспекті інтонаційно-вірного оспівування, зрозумілості оспівування поетичного змісту.

До значущих ознак, які вирізняють виконавський стиль та впливають на виконавсько-інтерпретаційну діяльність відносимо художню ментальність – як сукупність культурних, естетичних, психологічних, художніх, етичних, світоглядних, вікових факторів, які впливають на індивідуальний виконавський стиль та виявлятимуться на свідомому і підсвідомому рівні через вокально-виконавську діяльність. Яскраво виявленою ознакою індивідуального стилю виступає ерудованість виконавця: загально-культурна, мистецька тому практична робота майбутнього вчителя музичного мистецтва вокаліста-виконавця повинна бути постійно спрямованою до інтелектуального збагачення з метою самовдосконалення. Суголосно до вищезазначеного, вітчизняні дослідники слушно вирізняють: «знання особливостей художніх стилів та епох, вільне орієнтування в інших видах мистецтва, здатність до синтезу різної інформації у єдину художню концепцію» [11, с. 14] , що в цілому збагачує індивідуальні ознаки виконавства та сприяє формуванню виконавської культури студентів факультетів мистецтв.

Виконавський стиль підпорядковується впливу темпераменту соліста, згідно класифікації видів темпераменту людини, узагальнено можна представити три основні типи: раціоналістичний, емоціональний та інтелектуальний, або стриманий, вірогідно що відбір та вивчення а надалі й виконання вокальних творів відбувається у відповідності до таких особливостей темпераменту та відображенням його на манеру в зовнішньому прояві виконавця, у періоди публічного виконання вокальних творів.

Узагальненою ознакою володіння виконавським комплексом виступає *виконавська вправність*, яка опирається на такі вагомні чинники як технічна та

художня досконалість, віртуозність голосу у виконанні конкретного вокального твору, проте здобувається вона упродовж тривалого періоду співацького становлення та накопичується та складає особистісне індивідуально-професійне утворення – розвиненість голосового співацького апарату, володіння широкою палітрою вокально-виконавських прийомів та технік, володіння різними типами атаки звуку, прийомами звуковедення, культурою фразування, багатством тембрально-динамічних відтінків, технікою виконання фермато, філірування звуку, особистою палітрою акцентування, тощо.

Також, вагомими координатами у виконавстві які вирізняють неповторний індивідуальний стиль є артистичність виконання вокальних творів варіативно-урізноманітнено, це органічна ознака володіння зовнішніми енергетично-сугестивними, пластичними елементами прояву в творчості соліста-вокаліста для підсилення художнього враження публіки, емоційно-виконавської виразності, конкретизації образу, та інше.

Тому, вважаємо необхідним урахувати особливості класифікації індивідуального виконавського стилю солістів за аспектами здійснення художньо-творчого процесу у сольному виконавстві, зокрема, з урахуванням жанрово-стильових координат, які встановлює для себе соліст-вокаліст відповідно до природи вокальної обдарованості, темпераменту, інтелекту, необхідність урахування технічно-виконавських можливостей, які дозволяють вокалісту-виконавцю найяскравіше виявити власні вокальні здібності, віддавати переваги тому чи іншому репертуару, який також допомагає окреслити виконавський стиль, в цілому сприяє формуванню виконавської культури.

Слід уточнити, що виявлення переваг у вокальному виконавстві можливе відповідно типам голосів (колоратурний, ліричний, лірико-драматичний, драматичний), за ознаками насиченості яскравої інтерпретації у певному жанрі (опера, романс, пісня), або за перевагами до культурного аспекту у виборі репертуару. Світосприйняття вокаліста-виконавця відбиває мультикультурний, ментально/стереотипний (зосередженість на окремих аспектах виконавства, не

носить комплексний характер) та національний типи. Також, слід виділити акцентуацію переваг у творчості до часового/історичного контексту (минуле, сучасне, мікст/універсальне). Вищеперераховане сприяє вибору індивідуального виконавського стилю вокаліста, його сценічно-концертної манери, репертуарного амплуа, та в цілому, виступає вагомим складником формування виконавської культури студентів у процесі вокальної підготовки.

На думку Г. Падалки на сучасну мистецьку освіту впливає сучасний розвиток суспільства, зокрема, тенденцій глобалізації, постмодерну тому освітянській спільноті слід опиратись на вірні орієнтири, урахувати співіснування різноманітних напрямів, концепцій, течій у мистецтві. Різні часи продукували різноманітні мистецькі течії, впливали на смаки сучасників, проте, на думку науковця, ціннісним та «монолітним... видається тільки мистецтво минулого, мистецтво, яке зберігається у культурній пам'яті людства» [18, с. 32].

Академічне виконавство підтримує класичний жанр, виступає виразником системи чітких правил, регламентованих виконавських прийомів, які також пройшли відбір та були доведені до художнього рівня у виконавській традиції, та стали спільними/знаковими для всіх виконавців академічної манери. Зокрема, застосування обов'язкових прийомів об'ємного голосоведення, переносу їх у вокально-художнє виконавство за принципами академічного мистецтва в дотриманні канонів непорушного слідування стилю, законів краси, логіки й індивідуалізованої неперевершеності, до прикладу, українських, європейських вокальних традицій, канонізованої італійської вокальної школи, з еталонним вокально-виконавським стилем *bel canto*. У дослідженні Т.Мольдерф [15, с. 90] представлено академічну вокально-виконавську манеру, як повноцінне, глибоке вираження сутності вокального виконавства, еталону співочого тону, та естетичної традиції європейської академічної вокальної культури.

Отже, до важливих аспектів формування виконавської культури майбутніх учителів музичного мистецтва слід віднести: встановлення власного виконавського стилю за ознаками: інтелектуальний, ліричний, психологічний,

емоційний, змішаний/універсальний – виконавські типи; відповідність виконання вокальних творів до жанрово-стильових ознак академічного (класичного) вокального мистецтва; опанування методичними принципами національного вокального виконавства; визначення репертуару який збагачує виконавську колекцію вчителя-виконавця; використання технологічних прийомів для збагачення неповторного виконання вокальних творів (інтерпретація, імпровізація, артистичність); володіння академічною виконавською манерою та інтонаційною варіативністю виконання сучасних вокальних творів адаптованих до потреб слухачів з використанням новітніх методів супроводу, технічних засобів у публічному виконавстві.

Важливим аспектом потенційного особистісно-професійного становлення фахівця є накопичення комплексу, який сприяє формуванню виконавської культури, завдяки інтегративній виконавській вправності він трансформуються в багатоаспектне утворення індивідуально-творчого способу дій – виконавську культуру. Зорієнтованість студентів факультетів мистецтв досягти рівня митця/майстра у процесі фахової підготовки у вокальних класах позитивно впливає на свідоме формування даного феномена, який збагачує виконавство, генерує головну ознаку виконавської культури – вокально-виконавську вправність, яка забезпечує цілісне позитивне враження від віртуозного виступу (виконання вокальних творів схвалене аудиторією слухачів-професіоналів, любителів вокального мистецтва).

Звідси, поняття, виконавська культура майбутнього вчителя музичного мистецтва вокаліста-виконавця, ми трактуємо як багатоаспектне особистісно-професійне утворення індивідуального творчого особистісно-ментального способу дій на засадах виявленого комплексу: знаннєво-інформаційних, теоретико-методичних, специфічно-виконавських інтенцій трансформованих у вокально-виконавській вправності для репрезентації ціннісних змістів вокальної культури шкільній молоді.

Висновки. У публікації здійснено аналіз низки понять, виявлені специфічні аспекти які сприяють формуванню виконавської культури студентів мистецьких факультетів, зокрема, формування виконавської культури на засадах дотримання академічної виконавської манери, з опорою на еталонність, імпровізаційність, інтерпретаційність, виконавський стиль та ін. Встановлено координати, які сприяли до визначення поняття «виконавська культура майбутнього вчителя музичного мистецтва вокаліста-виконавця». Подальші авторські публікації будуть стосуватися висвітлення специфіки, структури та змісту формування виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокальної підготовки.

Список використаних джерел

1. Алердинець, А., Кьон, Н. (2022). Індивідуально-виконавський стиль співака та його вплив на інтерпретацію вокального репертуару. Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.). – Т.2. – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. – 163 с.,
2. Бедакова, С. (2020). Фахова підготовка муйбутнього вчителя музичного мистецтва (дисципліна «Вокально-хорове виконавство з методикою викладання (сольний спів)»): Навчально-методичний посібник. – Миколаїв: Вид-во РАЛ-поліграфія, 2020. – 325 с.
3. Білобловський, В. (2024). Концепт інтерпретація в історії, теорії та музикознавстві. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 73, том 1, 2024. с. 74-81.
4. Бриліна, В., Ставінська, Л. (2013). Вокальна професійна підготовка вчителя музики: метод. посіб. для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів. Вінниця: Нова Книга, 2013. 96 с.
5. Гуань Юе, (2023). Принципи формування готовності магістрів музичного мистецтва виконавської діяльності /Гуань Юе //Науковий часопис УДУ імені

Михайла Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти.– Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – Вип. 29. – С. 116-124.

6. Герчанівська, П. Е. (2006). Культурологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За ред. В. І. Панченко. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Університет «Україна».

7. Жуковська, Т. (2013). Виконавська культура у контексті творчого діалогу: автор музичного твору – виконавець // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ. – 2013. – Вип. 26-27. – С.232-237.

8. Катрич, О. (2013). Виконавський стиль та музичне стилетворення (до питання моделювання аналітичної оптики) / О. Катрич // Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. – 2013. – Вип. 29. – С. 111-118

9. Кононова, М. (2009). Ідеальне та еталонне в системі категорій музично-виконавського мистецтва: ав-тореф. дис. ... канд. мист-ва: 17.00.03. Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2009. – 21 с.

10. Лю Мянні. (2019). Формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки. Дисертація рукопис. – 249 с. - <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39839>.

11. Марченко, К. (2022). Виконавська культура майбутніх артистів-вокалістів як науково-педагогічна проблема /Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2022 р., № 80, Т. 2., С. 76-80.

12. Михалюк, А. (2014). Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва: автореф. дис. ... канд. пед.наук: 13.00.02. Київ, 2014. 22 с.

13. Михалюк, А. (2012). Змістовно-структурна характеристика виконавської культури майбутнього вчителя музики /А. М. Михалюк //Наукові записки. Серія: Педагогічні та історичні науки: зб. наук. праць. – Вип. 100. – К.: НПУ, 2012. – С. 164 – 170.

14. Рогова Т. Професійна підготовка студентів у ВНЗ: її ознаки та якість. Педагогіка та психологія. 2017. Вип. 56. С. 294–301.
15. Мольдерф, Т. (2020). Академічна вокально-виконавська культура студентів музичних коледжів: до визначення поняття. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. 2020. Вип. 3. С. 87-93.
16. Ovcharenko, N. (2020). Vocal methodology: on the problem of system research. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2020. № 3. С. 166–170.
17. Олексюк, О. (2006). Музична педагогіка: навч. посібник. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с.
18. Падалка, Г. (2017). Педагогіка мистецтва: домінуючі аспекти розвитку (2017), Academic Notes / Ed. board: V. F. Cherkasov, V. V. Radul, N. S. Savchenko, etc. – Edition 152. Series: Pedagogical Sciences. – Kropyvnytskyi: EPC of Kirovohrad Volodymir Vynnychenko State Pedagogical University, 2017. – 222 p.c. 32
19. Пан На, (2013). Методика роботи над виконавською інтерпретацією музичних творів у процесі вокальної підготовки педагогів-музикантів України та Китаю: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 / Пан На; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2013. – 20 с.
20. Ростовський, О. (2003). Лекції з історії західноєвропейської музичної педагогіки: навчальний посібник. Ніжин: Видавництво НДПУ ім. Миколи Гоголя.
21. Шерех (Шевельов), Ю. (1993). Етюди про національне в літературах сучасності / Ю. Шерех (Шевельов) // Сучасність. – Київ, 1993. – № 4. – С. 76–85.
22. Янь Інши (2019). Формування вокально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва – психолого-педагогічна проблематика Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: зб. наук. пр. / За ред. проф. Тетяни Степанової. – № 4 (67), 2019. – Миколаїв, 2019. – 294 с. С. 257-262с.

23. Ян Пенфей; Кьон, Н.Кьон, (2024). Сутність поняття «вокальна культура» /Актуальні проблеми мистецької педагогіки та художньо-педагогічний потенціал європейського вокального мистецтва у її формуванні в здобувачів освітнього рівня «бакалавр» Випуск 3 (6). 2024. С.82-86.